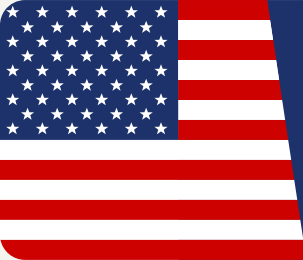

שעת השמש במזרח עליית סין, הבריתות החדשות, והעולם של אחר ההגמוניה

יוני

2025

MADE IN USA

מבוא

לפני דור אחד בלבד, נדמה היה שהעולם הגיע לנקודת קצה היסטורית: **אמריקה הפכה למעצמת-על בודדה**, הדמוקרטיה הליברלית נראתה כדרך המלך, והגלובליזציה שרטטה מפת **שווקים פתוחים מאוקלנד ועד קהיר**.

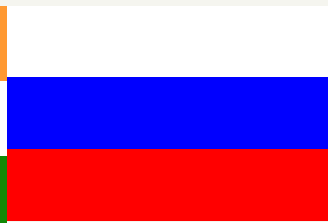
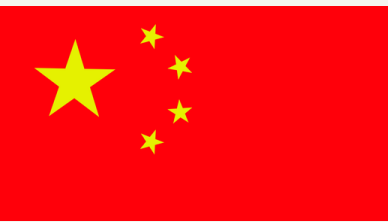
אך כל מה שנראה יציב - החל להתערער.

מאחורי הקלעים, כוח שקט, סבלני ואסטרטגי, החל לצבור עוצמה ואנחנו כמובן מדברים על **סין**.

בעוד המערב עסק בשיח של ערכים ובמאבקי זהות פנימיים, **סין חיזקה את שרירה הכלכליים, העמיקה את קשריה הגיאופוליטיים, ובנתה שיטה אלטרנטיבית, לא רק לשלטון, אלא לסדר העולמי כולו.**

אך סין אינה לבד. לצידה מתייצבות רוסיה, במעין ברית נוחות מתוך בדידות וסנקציות, וכמובן בגלל קרבה גאוגרפית, והודו, שחקן עצמאי ששומר על אוטונומיה אך משתתף בפורומים חוץ-מערביים מתוך אינטרס ברור.

שלוש המעצמות הללו אינן מהוות גוש אידיאולוגי אחיד, אך הן כן מהוות סימן מובהק לכך שהעולם נע לעבר רב־קוטביות.

מגמה זו מחייבת קריאה מחדש של ההיסטוריה הקרובה ושל הדינמיקה הפוליטית של העתיד. ובדיוק כמו שהאימפריה הרומית קרסה לא בקול תרועה אלא בשחיקה איטית, כך גם המאה האמריקאית, שהחלה בפיצוץ האטומי של 1945 ונמשכה בעוצמה כלכלית-צבאית עילאית, נכנסת היום, אולי, לשלביה האחרונים.

במקומה לא קמה עדיין אימפריה חדשה, אך באופק מתבהרת צללית בדמותה של סין, לא לבדה, אלא כחלק מציר חלופי שמתחיל להסתמן, כזה שכולל גם את רוסיה והודו, ולעיתים גם את מדינות כמו איראן, בחיל או טורקיה. לא כקואליציה אידיאולוגית, אלא כברית של אינטרסים כלכליים, טכנולוגיים, דמוגרפיים, ותרבותיים.

עולם של רב־קוטביות במקום חד־קוטביות, עולם של סחר ביזון וברופי במקום בדולר, עולם שבו חוקי המשחק לא נכתבים בלעדית בוושינגטון.

זהו אינו עוד מאמר אקטואלי.

זהו ניסיון לקרוא את המפה המשתנה, לבחון את השחקנים המרכזיים, סין, רוסיה, הודו, ואת הכוחות שמניעים אותם.

לנתח את הסיכון, הסיכון, והמשמעות העמוקה של תהליך היסטורי שבו הכוח הגלובלי מתחיל לנדוד ממערב למזרח. נתבונן במידע עדכני, נבחן את ניתוחיהם של לואיס גייב, ריי דליו ואחרים, וננסה להבין, לא רק מה קורה, אלא מדוע.

התודעה האימפריאלית מתעוררת

כדי להבין את סין של 2025, יש להבין לא רק את נתוני התמ"ג שלה או את מגמות הייצוא, אלא את תודעתה. סין לא רואה עצמה כמעצמה עולה. היא רואה עצמה כמעצמה ששבה למקומה ההיסטורי. במשך רוב 2000 השנים האחרונות, סין הייתה מרכז כלכלי, מדעי ופוליטי עולמי. "הממלכה האמצעית" הוא לא סתם כינוי, אלא תפיסת עולם.

מאז הרפורמות הכלכליות של דנג שיאופינג ב-1978, סין צמחה בקצב מדהים, היא הפכה למרכז הייצור של העולם, הקימה תשתיות בהיקף חסר תקדים, הוציאה מאות מיליונים מעוני והפכה למעצמה טכנולוגית. אך בשנת 2025, סין מתמודדת עם קפיצה שלב חדשה. לא עוד "המפעל של העולם", אלא מעצמה שמעצבת סדר עולמי חדש.

ב-2023, שיעור הצמיחה הסיני ירד ל-5.2%. ב-2025, הוא נע סביב 4%. יש שיראו בכך סימן להיחלשות, אך לואיס גייב מצביע על תהליך אחר, מעבר ממודל צמיחה מוטה יצוא ותשתיות, למודל המבוסס על חדשנות, צריכה פנימית ועצמאות טכנולוגית. סין משקיעה בבינה מלאכותית, רובוטיקה, ביוטכנולוגיה וקוונטום. היא מקימה אזורי סחר עצמאיים, מחזקת את השליטה במטבע שלה, ומעודדת מסחר בילטרלי ביואן.

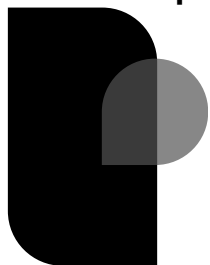

סין

החגורה והדרך

היוזמה האסטרטגית המרכזית של סין, החגורה והדרך, כוללת השקעה של למעלה מ־1.2 טריליון דולר בתשתיות באסיה, אפריקה, מזרח אירופה ודרום אמריקה. היא לא רק בונה מסילות ורכבות, היא בונה עולם חלופי.

אם תעלמנה לפתע, דרכי סחר מערביות לרבות המערכת הפיננסית המערבית, סין תוכל לתפקד באופן עצמאי, ואף לגרור מדינות נוספות אחריה.

רוסיה

הכוח הגולמי וברית השרדותית

רוסיה של פוטין אינה מדינה שמתחרה על רשתות חברתיות או על פרסי נובל בכימיה. היא מתחרה על משאבים, טריטוריה, ונרטיב היסטורי.

הפלישה לאוקראינה אמנם הביאה עליה סנקציות כבדות והרחיקה אותה ממערב אירופה, אך גם חידדה את הברירה, מזרח או בידוד.

רוסיה מחזיקה באחד ממאגרי המשאבים הגדולים בעולם: גז טבעי, נפט, דשנים, מתכות קריטיות. כל עוד יש קונים, יש לה כוח. וסין, צרכנית האנרגיה הגדולה בעולם, היא קונה צייתנית שלא שואלת שאלות בנוגע לזכויות אדם.

כך נוצרה סימביוזה, רוסיה מוכרת אנרגיה בזול, וסין נותנת לה גישה לשווקים, טכנולוגיה ותמיכה דיפלומטית.

אך החיבור אינו רק כלכלי, הוא גם פוליטי ותרבותי. שתיהן רואות בעולם הליברלי המערבי איום תרבותי. שתיהן סבורות שארה"ב משתמשת בכלים פיננסיים, משפטיים וצבאיים כדי להכתיב ערכים. שתיהן בונות נרטיב של "עולם רב־קוטבי, שבו אין אמת מערבית אחת, אלא מגוון של זהויות, משטרים ואינטרסים.

הודו

בין הימנעות להשתתפות, בין בריתות למרחק אסטרטגי

הודו אינה דומה לרוסיה וגם לא לסין. היא דמוקרטיה סוערת, מלאה ניגודים, ועם תרבות של עצמאות אסטרטגית. מאז עצמאותה ב-1947, הודו הקפידה שלא להזדהות לחלוטין עם אף גוש. היא שיתפה פעולה עם בריה"מ במלחמה הקרה, עם ארה"ב בעידן המודרני, ועם ישראל וטאיוואן בתחום טכנולוגיה. אך היא תמיד שמרה על הקלפים צמוד לחזה.

בשנת 2025, הודו היא המדינה המאוכלסת ביותר בעולם, עם יותר מ-1.46 מיליארד בני אדם, רובם צעירים. בנוסף, היא גם הכלכלה הצומחת ביותר בעולם, עם שיעור צמיחה של 6.7% לשנה. הודו משקיעה בחינוך, בטכנולוגיה, בתשתיות, אך גם בשימור הזהות הלאומית.

הברית שלה עם סין ורוסיה אינה טבעית, קיימים עימותי גבול, מתחים היסטוריים וחשדנות הדדית.

אך כפי שמציין לואיס גייב, בריתות במאה ה-21 הן פחות אידיאולוגיות ויותר פרקטיות.

הודו מקבלת גישה לאנרגיה מרוסיה, תמיכה במוסדות בינלאומיים מסין, ואפשרות לסחור מחוץ למערכת הדולרית. בתמורה, היא מביאה לשולחן אוכלוסייה, חדשנות, ומעמד גיאופוליטי עצמאי.

האינטרס מעל הכול?

הדבק שבין שותפים לא טבעיים

לכאורה, שלוש מדינות שונות מאוד. משטר קומוניסטי סמכותי, מדינה דמוקרטית רופפת, ומשטר אוטוריטרי ריכוזי. תרבויות שונות, אינטרסים אזוריים סותרים. אך מאחורי ההבדלים יש מכנה משותף עמוק:

1 רצון לעצמאות מהמערב, ללא תלות בדולר, ב-SWIFT, או בקרנות השקעה אמריקאיות.

2 התנגדות לערכים ליברליים אוניברסליים, לרבות גישה ריבונית שלא מקבלת פיקוח מוסרי חיצוני.

3 חזון אזורי של יציבות, ולא של דמוקרטיזציה כפויה, כולל שיתוף פעולה צבאי, יחסי סחר ושאיפה לאיזון.

הברית הזו אינה יציבה כמו נאט"ו, היא גם אינה חתומה בחוזים נוקשים, אך היא מתהדקת דרך עסקאות, פורומים (כמו BRICS, SCO), וסנקציות מערביות שדוחפות את המדינות הללו זו לזרועות זו.

האתגר למערב

כשהעולם היה חד־קוטבי, ארה"ב שלטה לא רק בצבא, אלא גם בשפה, בטכנולוגיה, בשוקי ההון ובדמיון.

אך כיום, בשנת 2025, אחוז החוב הפדרלי האמריקאי ביחס לתמ"ג עבר את 130%. ההוצאה על ריבית בלבד עומדת על **למעלה מטריליון דולר בשנה**. האג"ח האמריקאי כבר לא נחשב "מקלט בטוח", אלא סיכון מתגבר.

לואיס גייב טוען שהדולר הופך ממטבע של אמון, לנכס של **ספקולציה**. מדינות רבות מתחילות לנהל סחר חוץ ביואן, רופי ורובל. רזרבות המט"ח המוחזקות בדולר יורדות אט־אט.

במקביל, סין, רוסיה והודו מקימות מנגנוני משלום חלופיים ל-SWIFT, עם הצפנה עצמאית ומוסדות שיפוט מקומיים.

ר"י דלוי מזהיר, **שמערכת בינלאומית נוטה להשתנות כאשר עולה ספק לגבי היכולת של מעצמה אחת להחזיק את העולם על כתפיה**. זה לא אומר שארה"ב תקרוס, אך זה כן אומר **שהעולם כבר לא מוכן לציית לה באופן אוטומטי**.

בין כורח להזדמנות מה מחזיק את הברית?

הברית בין סין, רוסיה והודו אינה תוצאה ודאית, אלא תסריט מתהווה, בעל פוטנציאל, אך גם מלא סתירות. הודו חוששת מהשאיפות הסיניות בדרום אסיה, רוסיה מוצאת עצמה תלויה בסין תלות שעלולה להידרדר לכדי כניעה כלכלית, וסין עצמה עדיין כבולה לשווקי המערב, ובעיקר לאירופה, כמנועי יצוא קריטיים.

ובכל זאת, מגמת העומק ברורה, אנו חיים בעידן של ביזור עוצמה.

לא עוד מוקד אחד של כוח, אלא ריבוי מרכזים.

לא עוד נורמה אחידה, אלא תחרות על כללי המשחק.

לא עוד מטבע דומיננטי, אלא סל עסקאות שמבטא עולם רב־קוטבי.

בתוך מציאות זו, מדינות קטנות ובינוניות, ישראל ביניהן,

נדרשות לחשיבה אסטרטגית חדשה. לא מתוך חרדה, אלא

מתוך בהירות והבנה כי הסדר הישן התפוגג, **ואנו ניצבים בשדה**

פתוח של אפשרויות, הזדמנויות, וגם סכנות.

דווקא בעידן של איודאות, כושר הבחירה והדיוק הופך לחשוב מכל.

הסדר העולמי כבר כאן

(אנחנו פשוט עוד לא שמנו לב)

לרוב, שינויי פרדיגמה אינם נראים תוך כדי תנועה. הם אינם מתרחשים בכותרות העיתונים, אלא במסדרונות אחוריים, באינדיקטורים שוליים, בצמיחה החרישית של צינורות גז חדשים או בנתיב שינוע שעוקף את תעלת סואץ.

הם מתחוללים ברקע.

בנתונים יבשים, בפגישות חסויות, במסילות רכבת באוזבקיסטן או במכרות ליתיום בדרום אמריקה. ואז, באבחה שקטה, משהו זז. הדולר כבר לא מובן מאליו. האג"ח האמריקאי מאבד מההילה הבטוחה שלו. שווקי העולם מתחילים להתכווץ לפי החלטות שמתקבלות בבייג'ינג ולא בושינגטון.

האם סין תשלוט בעולם? כנראה שלא.

אך היא כבר איננה "שחקנית" בזירה של מישוהו אחר, אלא במאית שמעצבת את התפאורה, מחליטה מה יעלה לבמה ומה יישאר מאחור.

רוסיה תורמת לה את האנרגיה, את החומר הגולמי ואת הקשיחות הגאופוליטית. הודו מביאה איתה עוצמה דמוגרפית, איזון ושונות תרבותית. וכל אחת מהן משחקת בזירות, באינטרס משלה, אך ברוח של עולם חדש.

ומה באשר למערב?

הוא נדרש להכריע בשאלה האם להמשיך להיאחז באשליית ההובלה האבסולוטית, או להכיר בכך שעוצמה כיום נבנית בשיתופיות, בהשפעה עדינה, בהבנת הקשרים, ולא בכוח.

מי שלא ידע לחלוק את מרכז הבמה, ימצא את עצמו מחוץ לפריים.

אל דאגה, העולם אינו קורס, הוא רק מחליף תפאורה.

וכמו תמיד, השאלה היא לא מה קורה, אלא מי יידע לקרוא את המפה בזמן, לפני שהמצלמה עוברת לזירה אחרת.

ד"ר בלה ברדה ברקת

Dr. Bella Barda Bareket

DR. BELLA BARDA BAREKET, ADV.